

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. אשה ... חד אמר משום גרושה וחד אמר משום יחוד ... איכא בינייהו בי דרי דמקרב למתא ולא שכיחי בהו אינשי אי נמי דמרחק ושכיחי בה אינשי.....1
- ב. במקום שחולקין מעשר עני נותנין לאשה תחלה ... משום זילותא.....2
- ג. אתו גברא ואתתא לדינא ... שרינא תיגרא דאתתא ברישא מ"ט משום זילותא.....2
- ד. לישא שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול ... כופין אותן ומשחררין זה את זה.....3
- ה. מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת וילדה ואין ידוע אם בן תשעה לראשון אם בן שבעה לאחרון היו לה בנים מן הראשון ובנים מן השני חולצין ולא מייבמין וכן הוא להם חולץ ולא מייבם.....3
- ו. היו לו אחים מן הראשון ואחים מן השני שלא מאותה האם הוא חולץ ומייבם והם אחד חולץ ואחד מייבם.....4
- ז. היה אחד ישראל ואחד כהן נושא אשה ראויה ... ונותנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישראלים.....4
- ח. היו שניהם כהנים הוא אונן עליהם והם אוננים עליו הוא אינו מטמא להם והם אינן מטמאים לו.....4
- ט. הוא אינו יורש אותן אבל הם יורשין אותו.....5
- י. עשרה כהנים עומדים ופירש אחד מהם ובעל הולד שתוקי ... שמשתקין אותו מדין כהונה ... וכי גזור רבנן בזנות בנשואין לא גזור רבנן.....5

דף ק.

א. אשה ... חד אמר משום גרושה וחד אמר משום יחוד ... איכא בינייהו בי דרי דמקרב למתא ולא שכיחי בהו אינשי אי נמי דמרחק ושכיחי בה אינשי

כבר התבאר לעיל דף צט: שאין חולקין¹ תרומה ומעשרות לאשה בין בת ישראל לכהן ובין בת כהן לכהן, שמא תתגרש² בצנעא ולא ידעו ויתנו לה, ואפי' במקום שאין שייך טעם שמא תתגרש כגון שהגורן סמוך לעיר וכ"ש

¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק יב הלכה כב

² וגזרו בבת כהן כהן אטו בת ישראל לכהן. עיין מל"מ

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

בתוך העיר שכולם יודעים אם נתגרשה או לא נתגרשה, אסור משום יחוד, שחששו חכמים כיון שבגרנות אין שכיחות של אנשים, יבואו להתייחד עם הנשים, ולפיכך בגורן ששכיה שם הרבה אנשים ואין שם יחוד, וגם קרוב לעיר שאין לחוש שמא תתגרש ולא ידעו, חולקין לה על הגורן³.

ב. במקום שחולקין מעשר עני נותנין לאשה תחלה ... משום זילותא

באו איש⁴ ואשה לבית, נותנין לאשה תחלה צדקה או מעשר עני, ופוטרין אותה ואחר כך נותנין לאיש. שבזיון בשבילה להמתין יותר מלאיש.

ודוקא שהאיש אינו ת"ח⁵, אבל ת"ח קודם לאשה, ואפשר שיתום קודם לאלמנה⁶, ואלמנה לת"ח וצ"ע.

ג. אתו גברא ואתתא לדינא ... שרינא תיגרא דאתתא ברישא מ"ט משום זילותא

היו לפניו דינים הרבה, מקדימין דין היתום לדין האלמנה, שנאמר (ישעיהו א פסוק יז) שִׁפְטוּ יְתוּם רִיבוֹ אֶלְמָנָה. ודין האלמנה קודם לדין תלמיד חכם, מדהזהיר עליה הכתוב בפירוש, ודין תלמיד חכם קודם לדין עם הארץ משום כבוד תורה. ודין האשה קודם לאיש, שבושת האשה מרובה ובזיון הוא לה שתשהא כל כך בב"ד. אבל אינה קודמת לת"ח⁷.

וזה דוקא⁸ כשלא פתחו בדין האיש, אבל אם כבר פתחו בדין האיש, אין מסלקין אותו לדון האשה תחילה.

³ מאירי

⁴ רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ו הלכה יג

⁵ ריטב"א שם וכ"כ בפ"ת הו"מ סי' מ"ו סק"ו

⁶ וכ"כ בס' אורה משפט הו"מ סי' מ"ו וכן לענין צדקה

⁷ דוקא אלמנה דאית ביה אלמנה לא תענון (שמות כב כא), אבל באשה דאינה אלמנה דאין ביה רק טעם דיולא לה, וזהו עשה דכבוד התורה ודאי עדיף, וכ"כ הבי"ח (סעי' ב) ועיין כנה"ג (הגה"ט אות ו). אורים שם ו

⁸ שער משפט שם.

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ד. לישא שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול... כופין אותו ומשחררין זה את זה

כבר התבאר לעיל דף צט: שאם נתערב ולד⁹ של ישראלית¹⁰ בולד של שפחה, הרי שניהם ספק וכל אחד מהם ספק עבד הוא ואסורין בישראלית, לפיכך כופין בעל השפחה¹¹ שישחרר את שניהם כדי שיוכלו לישא ישראלית ולא יבטל פריה ורביה. ואם היה הבן ההוא בן האדון של העבד ומת האדון, כשיגדלו ישחררו זה את זה, שהרי אחד האדון ואחד העבד, וכשישחררו זה את זה שניהם מותרין לבא בקהל.

וכן מי שחציו עבד וחציו בן חורין¹², אינו יכול לישא לא שפחה ולא בת חורין, דעד עבדות אסור להשתמש בבת חורין ועד חירות אסור להשתמש בשפחה. לפיכך כופין את רבו לשחררו, כדי שישא בת חורין ולא יבטל מפריה ורביה דלא לתוהו בראה.

וכן עבד של שני שותפים¹³ ששחרר אחד מהם חלקו, כופין את השני שישחרר גם הוא את חלקו.

ה. מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת וילדה ואין ידוע אם בן תשעה לראשון אם בן שבעה לאחרון היו לה בנים מן הראשון ובנים מן השני חולצין ולא מייבמין וכן הוא להם חולץ ולא מייבם

אשה¹⁴ שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונשאת וילדה, ואין ידוע אם הוא בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון, והיו לה בנים מן הראשון ומן השני, וגדל הספק ונשא אשה ומת, בניה מן הראשון ומן השני, חולצין ולא מייבמין, שכל אחד מהם הוא בספק שמא אחיו הוא מן האם ולא מן האב והרי הוא ערוה עליו, וכיון דספק לנשותיהן חולצין ולא מייבם.

⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז טז ה

¹⁰ עיין ביאור הגר"א שכתב מקורו ומתניי צ"ט כהנת כו' ולענין נישואין ל"ד כהנת אלא משום שאר מילי דשם.

¹¹ עיין בספר תפארת למושה שכתב אף אם העבד קטן דעדיין אינו בר פ"ו כופין את רבו מיד ואף אם העבד סרים חמה דאין לו רפואה ולא יכול לקיים פ"ו אפילו הכי כופין משום שבת וצ"ע לדינא עכ"ד ע"ש. פ"ת שם יא

¹² שו"ע ונו"כ רסז סב

¹³ שו"ע ונו"כ שם סג

¹⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קעו ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

דף ק:

ו. היו לו אחים מן הראשון ואחים מן השני שלא מאותה האם הוא חולץ ומייבם והם אחד חולץ ואחד מייבם

היו¹⁵ לראשון ולשני לכל אחד בן מאשה אחרת ומתו, זה הספק חולץ או מייבם לנשותיהן, שאם הוא אחיו מאביו הרי היא יבמתו, ואם אינו אחיו נכרית היא לו ומותר בה אם אין לה יבם אחר שתהא זקוקה לו. מת הספק אחד משני הבנים הודאין חולץ לה תחלה והשני מייבם ממנו, אם הוא אחיו הרי היא יבמתו, ואם אינו אחיו נכרית היא לו וכבר נחלצה מהאח האחר שהוא יבמה.

ז. היה אחד ישראל ואחד כהן נושא אשה ראויה ... ונותנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישראלים

אשה¹⁶ שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת וילדה, ואין ידוע אם בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון, והיה אחד מהן כהן, הרי זה ספק כהן. וכן אם נתערבה ולד כהן עם ולד ישראל והגדילו התערבות, כל אחד מהם ספק, כהן ונותנין עליהם חומרי כהן וחומרי ישראל, כיצד, נושאים נשים דוקא הכשרות לכהונה, ואין מטמאין למתים, ואין אוכלין בתרומה, ואם נשאו גרושה או חללה מוציאין אותן, ואין לוקין משום ספק, דשמא ישראל הוא ואין כאן מלקות.

ח. היו שניהם כהנים הוא אונן עליהם והם אוננים עליו הוא אינו מטמא להם והם אינן מטמאים לו

שנים¹⁷ כהנים שנתערבו ולדותיהן, או אשת כהן שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת לכהן אחר וילדה, ואין ידוע אם בן ט' לראשון או בן

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם

¹⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ג ח

¹⁷ שו"ע ונו"כ ט

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ז' לאחרון, נותנין על הולד חומרי שניהן, הוא אונן עליהם¹⁸ והם אוננין עליו, שחוששים על כל אחד שמא אביו הוא, אינו מטמא להם שהרי כהן הוא, ושמא זה אינו אביו, והם אינן מטמאין לו.

ט. הוא אינו יורש אותן אבל הם יורשין אותו

ספק¹⁹ בן ט' לראשון או בן שבעה לאחרון, אינו יורש אחד מהן, שכל אחד ידחנו אצל הבירו לומר לאו בני אבינו הוא, והמוציא מחבירו עליו הראיה²⁰, והבא אחריו אינו נוטל חלק בכורה אפילו בהרשאה מן הספק.

י. עשרה כהנים עומדים ופירש אחד מהם ובעל הולד שתוקי

... שמשתקין אותו מדין כהונה ... וכי גזור רבנן בזנות

בנשואין לא גזור רבנן

ולד שידוע שנולד מכהן, אך אין ידוע בשעת לידה²¹ מי הוא אביו, כשנולד בזנות משתקין אותו מדין כהונה, הואיל ובזנות הוא ואינו ידוע ודאי מי הוא אביו גזרו ביה רבנן שלא ליחסו אחר הכהונה, ואסמכוהו אקרא דכתיב (במדבר כה פסוק יג) וְהִיָּתָה לוֹ וְלִזְרָעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם, מי שזרעו מיוחס אחריו וניכר שהוא בנו מיוחס לכהונה, להוציא זה שאין ידוע שהוא בנו.

כיצד, עשרה כהנים שפירש אחד מהם ובעל, אף על פי שהוא ודאי בן כהן אלא שאין יודעין איזהו אביו, אין לו דין כהונה ואין עובד ואינו אוכל בתרומה, אולם אסור בכל האסור לכהנים, ואם נטמא למת או נשא גרושה לוקה, שהרי מכל מקום בן כהן הוא.

¹⁸ היינו בנתערבו הולדות או כשמלקט עצמות כל הכהן הראשון או שהיו קידושי הראשון קידושי טעות. אך אין שייך שנתגרשה מן הראשון שאם כך הרי אסורה לשני והולד ספק הלל. ב"ש שפ טו

¹⁹ רמ"א ונו"כ חו"מ רעז יא

²⁰ סמ"ע שם כב

²¹ אך אם היה ידוע ולאחר מכן נתערב במחבוא ועתה אין ידוע מי הוא אביו אע"ג שנולד בזנות הרי הוא כהן לכל דבר כיון שבעת לידה היה ידוע מי הוא אביו. מ"ז שם י

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

וכן אם זנתה עם כהן אחד ובתוך שלשה חדשים נשאת לכהן אחר, או להיפך²², משתקין גם כן הולד מן הכהונה, שהרי יש שם צד זנות²³.

אולם כהן הבא על הפנויה ויש עדים בדבר וילדה בן, ומודה הכהן שהוא בנו, הבן כהן לכל דבר ולא גזרו בזה, שהרי האב ידוע ואין חוששין שמא הפקירה נפשה גם כן לאחרים שאין מחזיקין איסור²⁴.

²² כלומר שנשאת ואח"כ זנתה. ח"מ שם יב

²³ קשה למה לא אמרינן זיל בתר רובא ורוב בעילות תולין בבעל לו יהא זינתה תחת בעלה הולד כשר ואפשר לו' דלכהונה החמירו יותר. ח"מ שם. ואינו נראה לי כי רוב בעילות דתלינן בבעל היינו בזנתה תחת בעלה אז אמרינן כיון דהבעל מצוי לה בודאי רוב בעילות ממנו אבל אם זנתה קודם הנשואין י"ל דכבר היתה מעוברת. ב"ש שם טז

²⁴ אף על פי שהאב נאמן על בנו לומר שהוא כהן להאכילו בתרומה ולאחר מאן דאמר אפילו דאורייתא, אפילו הכי אינו נאמן עליו ליוחסין להשיאו אשה מיוחסת ושיהיו בניו כשרים לעבודה כו', דלתרומה נאמן במינו שיש בידו להאכילו שהרי גם כן הוא כהן וחולקין לו תרומה ואי בעי מצוי מאכיל ליה, אבל אשה אין בידו להשיאה שאין כאן מינו.